

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ====
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Károly-körút 19.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom: 1903—1905. évi közjegyzői statisztika. — Az új svájci öröklési jog. — Felsőbírósági határozatok. — Közlemények. — Külföld. — Jogirodalom.

1903—1905. évi közjegyzői statisztika.

Az igazságügyministeriumhoz a kamarák útján évenként beérkező közjegyzői kimutatások alapján az alábbi táblázatokban ezúttal először nyújtjuk a magyar közjegyzőségnek és működésének kimerítő statisztikáját. Az adatközlés után nem fogjuk elmulasztani a kínálkozó tanulságok levonását és azt hisszük, hogy azok lényeges útmutatással fognak szolgálni arra nézve, hogy ezen intézmény kívánatos fejlesztésének mily irányban és mily eszközökkel kell történnie.

Figyelemmel a városi és vidéki közjegyzőségnek jelentőség és működési kör tekintetében egymástól való különbözőségére, különválasztva közöljük a budapesti kamaránál a fővárosnak, a többi kamaráknál pedig a nagyobb városoknak, valamint a többi közjegyzőségeknek adatait. A főváros és a 25000 lakoson felüli 24 nagyobb vidéki város alkotják a városi, a többi helység a vidéki közjegyzőséget. Az alábbi táblázatokban tehát* a budapesti kamaránál a főváros **16**, a vidék **27**; az aradinál 3 város **4**, a vidék **18**; a debreczeninél 4 város **8**, a vidék **33**; a kassainál 2 város **4**, a vidék **22**; a kolozsvárinál 3 város **6**, a vidék **26**; a pécsinél 2 város **3**, a vidék **21**; a pozsonyinál 2 város **3**, a vidék **26**; a szegedinél 3 város **6**, a vidék **17**; a szombathelyinél 3 város **5**, a vidék **15**; és a temesvárinál 2 város **4**, a vidék **20** közjegyzőséggel van külön-külön kimutatva. Fiumet végül a specialis viszonyokra való tekintettel mellőztük.

* 1905. évet véve.

Személyzet és ügyletek	Arad		Budapest		Debreczen		Kassa	
	városok	vidék	főváros	vidék	városok	vidék	városok	vidék
A)								
Személyzet.								
Királyi közjegyzők.								
1903.	4	18	16	26	8	32	4	22
1904.	4	16	16	27	8	32	4	22
1905.	4	18	16	27	8	33	4	22
Kir. közjegyző-helyettesek.								
1903.	4	2	17	10	4	7	3	6
1904.	2	3	15	12	5	7	3	6
1905.	3	3	16	10	4	7	2	5
B)								
Ügyletek.								
I.								
Hozományelismervények								
1903.	19	28	252	205	74	68	25	51
1904.	25	23	292	196	81	72	32	41
1905.	21	21	228	182	88	57	33	37
II.								
Házastársak és jegyesek közötti vagyonátruházások.								
1903.	135	423	228	594	180	753	156	775
1904.	137	483	157	696	237	831	143	949
1905.	135	428	161	765	240	912	125	835
III.								
Házastársak és jegyesek által egymás részére kiállított meghatalmazások és bizonyító okiratok.								
1903.	57	97	252	245	64	117	41	127
1904.	47	88	360	233	92	292	73	152
1905.	26	133	424	305	100	223	56	149
IV.								
Vakok, siketnémák, siketek és némák által kiállított okiratok.								
1903.	9	19	11	40	8	25	2	15
1904.	7	20	12	51	6	24	5	19
1905.	11	16	5	50	9	41	1	20

Kolozsvár		Pécs		Pozsony		Szeged		Szombathely		Temesvár	
városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék
6	26	3	21	3	25	6	14	5	14	4	20
6	25	3	20	3	26	6	17	5	12	4	20
6	26	3	21	3	26	6	17	5	15	4	20
5	7	3	6	3	7	5	5	4	6	3	4
6	9	3	5	3	6	4	7	2	6	2	5
7	7	3	5	3	3	4	7	4	5	3	5
25	36	14	76	27	116	29	78	95	69	55	44
15	50	18	61	33	99	34	71	29	39	15	61
29	39	9	85	13	73	31	63	54	73	2	76
167	754	153	713	93	776	156	252	254	742	175	674
149	695	134	710	121	825	211	265	318	627	213	706
106	589	138	841	85	874	177	290	226	666	279	570
53	83	14	240	25	130	49	116	61	356	46	109
63	79	24	232	32	162	40	125	64	367	38	133
57	52	24	215	37	216	60	147	133	425	58	156
1	26	5	22	2	29	15	19	—	2	2	24
2	24	4	24	8	36	14	19	8	1	7	32
9	18	2	23	1	28	19	23	5	8	1	15

Ügyletek	Arad		Budapest		Debreczen		Kassa	
	városok	vidék	főváros	vidék	városok	vidék	városok	vidék
V.								
Adásvételi szerződések.								
1903.	142	1506	482	1477	539	1627	194	1024
1904.	313	1287	541	1625	532	1855	222	1117
1905.	245	1322	603	1684	541	2041	267	797
VI.								
Egyéb vagyonátruházási szerződések.								
1903.	97	526	282	463	170	530	101	389
1904.	202	497	280	492	223	561	114	388
1905.	141	643	268	593	199	753	82	314
VII.								
Kölcsönkötelezvények és adóssági nyilatkozatok.								
1903.	268	429	1580	1126	440	904	207	494
1904.	150	575	1321	1372	514	858	410	546
1905.	148	563	1415	1707	398	950	427	432
VIII.								
Közüvérendeletek.								
1903.	185	441	324	702	264	557	74	219
1904.	123	500	339	734	289	625	83	198
1905.	89	509	344	921	318	649	92	241
IX.								
Örökösödési szerződések és halálesetre szóló ajándékozások.								
1903.	14	58	37	48	22	50	9	29
1904.	28	40	33	46	49	63	14	21
1905.	10	39	27	74	24	55	18	19
X.								
Felvett közjegyzői okiratok összesen. (I—IX. és egyebek.)								
1903.	1201	3863	4804	7697	2307	6968	992	4569
1904.	1061	3866	4692	7395	3392	6774	1347	3879
1905.	879	4096	4783	7019	3290	7083	1101	3415

Kolozsvár		Pécs		Pozsony		Szeged		Szombathely		Temesvár	
városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék
609	1080	109	1591	463	1270	570	1795	166	349	609	1551
437	1195	116	1673	279	1139	607	1562	113	359	603	1360
712	1002	126	1721	136	1217	521	1606	201	337	497	1099
208	736	65	972	88	476	425	519	168	251	457	823
200	801	166	958	91	574	406	817	152	238	239	716
232	783	116	942	74	621	450	878	169	225	327	750
964	896	67	446	93	490	300	1438	263	514	1079	881
502	1112	52	431	132	527	435	1292	306	504	1357	1241
599	580	115	716	119	459	625	1195	178	450	1378	1567
294	693	122	642	46	287	313	486	153	260	64	287
305	665	150	691	57	299	416	464	127	272	60	329
307	721	147	763	49	322	462	524	150	250	57	311
35	301*	13	190	2	35	60	52	13	59	70	126
22	29	12	172	16	106	22	73	19	43	99	144
11	20	11	164	4	24	26	85	23	36	30	145
3912	4983	676	5349	860	4386	3135	6150	1276	2576	2846	5215
3870	4660	742	5690	769	4787	3603	6274	1307	2813	2879	5505
3278	4307	739	6272	558	4230	3836	5638	1213	2862	2680	5740

* Egy vidéki közjegyző 277-et.

Ügyletek	Arad		Budapest		Debreczen		Kassa	
	városok	vidék	főváros	vidék	városok	vidék	városok	vidék
XI.								
Közokirattá minősített magánokiratok.								
1903.	—	—	21	—	4	11	1	81*
1904.	—	1	30	1	4	30	2	49
1905.	—	2	18	6	1	12	—	67
XII.								
Közokirattá minősített végrendeletek.								
1903.	—	—	20	4	—	—	—	1
1904.	—	—	16	3	—	1	—	—
1905.	—	1	17	4	—	12	—	1
XIII.								
Letett végrendeletek.								
1903.	23	17	209	101	36	24	13	31
1904.	23	23	233	83	50	30	21	35
1905.	8	18	214	73	36	37	13	17
XIV.								
Készpénz- és értékpapírletétek.								
1903.	11	5	250	47	28	11	22	24
1904.	12	11	264	69	25	21	13	21
1905.	3	5	295	56	13	25	15	12
XV.								
Egyéb letétek.								
1903.	19	30	73	20	37	49	7	49
1904.	26	18	73	18	19	51	21	26
1905.	10	18	46	20	19	65	14	30
XVI.								
Tényszerűsítványok.								
1903.	76	116	1510	298	275	440	143	214
1904.	74	131	1417	285	275	559	181	284
1905.	64	108	1398	298	298	626	173	259

* Egy vidéki közjegyző 73-at.

Kolozsvár		Pécs		Pozsony		Szeged		Szombathely		Temesvár	
városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék
1	2	9	7	—	2	—	8	105	274	3	18
—	1	—	5	—	—	1	2	1	1	1	23
1	—	—	42	1	1	1	3	—	—	—	10
5	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—
2	1	2	—	—	—	1	1	—	3	—	1
—	3	2	—	—	—	—	—	—	1	2	1
18	13	3	22	38	22	21	21	23	16	22	6
14	25	7	25	43	33	17	26	32	15	18	23
24	31	11	39	29	41	17	19	23	15	32	28
12	13	1	—	18	11	5	17	6	6	19	13
9	5	2	1	15	7	6	2	9	7	26	17
10	13	3	5	9	9	19	7	10	2	23	2
7	31	5	17	7	13	17	11	11	12	15	24
8	54	13	27	22	16	6	19	21	17	27	24
11	47	13	29	2	10	7	16	15	22	34	34
138	218	40	145	89	250	183	290	95	146	75	203
123	187	50	116	98	275	310	188	136	132	93	201
136	172	21	142	93	331	344	199	105	108	97	160

Ügyletek	Arad		Budapest		Debreczen		Kassa	
	városok	vidék	főváros	vidék	városok	vidék	városok	vidék
XVII.								
Névalíráshitelesítések.								
1903.	1186	2245	15251	3711	2701	3219	951	2284
1904.	1164	2297	15123	4481	2922	3524	1181	2409
1905.	1217	2527	15928	4363	3323	3913	1180	2317
XVIII.								
Másolat és könyvkivonat hitelesítések.								
1903.	691	1395	15777	3098	1624	1888	927	1690
1904.	1091	1172	15806	2987	1531	1772	849	1647
1905.	1094	1224	15717	2864	1534	1774	932	1661
XIX.								
Fordításhitelesítések.								
1903.	145	300	2847	122	28	51	111	736
1904.	184	322	2963	112	42	156	186	641
1905.	212	256	2582	131	18	99	108	561
XX.								
Váltóóvások.								
1903.	3280	4450	16504	6792	8815	11881	3972	8041
1904.	3739	4116	18317	7053	8464	9427	3869	7023
1905.	4339	5260	24870	7468	10549	11635	5210	9120
XXI.								
Hagyatékok.								
1903.	1098	3617	1850	11026	3007	14859	1529	11490
1904.	1516	7634	1793	11012	2817	13282	1517	10905
1905.	1614	7932	1926	11947	3164	14151	1693	11218
XXII.								
Egyéb birói megbízások.								
1903.	35	239	800	742	216	481	95	202
1904.	71	232	788	565	162	422	82	153
1905.	53	208	687	528	106	315	62	181
XXIII.								
Magánbeadványok.								
1903.	600	3677	1282	4027	983	5001	676	2325
1904.	773	3180	1303	4634	1089	5557	726	2508
1905.	818	3436	1192	4926	1127	5478	660	2127

Kolozsvár		Pécs		Pozsony		Szeged		Szombathely		Temesvár	
városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék	városok	vidék
2145	5494	969	1699	1527	4030	1254	3479	1916	2086	2229	2819
1840	3731	996	1999	1675	3979	1775	2818	2401	2310	2279	3131
2075	3478	873	1929	1693	3647	1813	2783	2290	2064	2348	3157
1095	1518	851	1436	1071	2198	711	1699	877	1592	953	1592
1005	2336	642	1529	890	2361	1100	1750	1207	1670	1150	1525
1268	1847	554	1603	992	2304	1150	1710	939	1745	1061	1365
892	691	59	182	471	1019	49	437	545	762	523	932
969	687	56	150	487	917	52	379	509	698	897	413
951	722	52	135	589	928	28	273	554	584	553	790
7751	8325	1973	3937	1048	7524	2345	3712	1821	2001	2996	6315
5312	8164	1950	3829	1314	6272	2874	3383	1847	2049	2484	7001
7218	7664	2189	4781	1895	6587	3493	4683	2147	2074	4637	7754
2570	16341	1263	7413	788	11183	1827	5076	1550	5985	1991	9117
2443	15303	1479	7008	859	10829	2037	4724	1573	5897	1959	8704
2520	16140	1585	7857	857	10910	2359	5091	1722	5943	1920	9236
101	303	163	116	74	191	180	171	48	130	221	427
116	314	115	145	84	265	32	317	48	116	223	266
108	181	113	175	80	233	40	281	46	104	174	343
2497	3037	275	3952	562	4086	901	3239	824	1936	1051	3874
2265	3100	311	3796	518	3503	1292	3240	806	2081	943	3935
1950	2937	310	3584	449	3529	928	3174	856	1990	920	3737

(Folyt. köv.)

Az új svájci öröklési jog.

(Folytatás.)

V. Öröklési szerződések.

Öröklési szerződések a svájci codex szerint mindazon szerződések, melyek alapján vagy az öröklés egy határozott személyre ép úgy, mint különben törvény vagy végrendelet alapján, megnyílik (tulajdonképeni öröklési szerződés, örökösnevezési vagy hagyományszerződés) vagy az öröklésnek egyébként törvény, végrendelet vagy épen öröklési szerződés alapján egy határozott személyre való megnyílása kizáratik (öröklésről való lemondási szerződés). A tulajdonképeni öröklési szerződés az öröklésről való lemondással eszerint egy fogalom alá vonatik és a szabályozás mindkettőre nézve részben (493., 535., 536. §§) közösen, részben (516., 536., 537., 517—519. §§) külön-külön történik. Ez az álláspont elüt az eddigi codificatióktól, melyek a lemondást, ép úgy mint pld. az érdemtelenséget, az örökös részéről fennforgó öröklési előfeltételeket megállapítva, azon tények között tárgyalják, melyeknél fogva valaki, aki különben örökös volna, nem örökölhet; ellenben, ettől teljesen elválasztva és függetlenül, az öröklési szerződést a törvényi és végrendeleti öröklés mellé sorozva, mint 3-ik öröklés-megnyílási alapot szabályozzák; úgyhogy az öröklési szerződés az öröklésről való lemondással nem áll egyéb vonatkozásban, mint akár a törvényi vagy végrendeleti öröklés, amennyiben ugyanis lemondani lehet a törvény-, végrendelet- vagy szerződésen alapuló öröklésről egyaránt. Ellenben a svájci codex álláspontja szerint az öröklési szerződés és a lemondás lényege ugyanaz, amennyiben mindkettő *örökjogi hatálylyal* bír vagyis olyan szerződés, melynek alapján vagy megnyílik az öröklés vagy kizáratik megnyílása; mely elméleti álláspont azután, amint látni fogjuk, a közös szabályozásban gyakorlati érvényre is jut.

1. §. *Képesség és alaki kellékek.* Öröklési szerződést az örökgyó, csak ha nagykorú és csak személyesen köthet; a másik fél (részesített vagy lemondó) megbizott, és ha nem önjogú, törvényes képviselője útján is, de ha a szerződésben kötelezettségeket vállal vagy jogokról lemond, annak érvényességéhez gyámhatósági jóváhagyás szükséges (493. §). Az alaki érvényességhez közvégrendelet és mindkét félnek a közjegyző előtt való együttes jelenléte, akaratkijelentése és aláírása szükséges (535. §). Eszerint

sem házassági szerződés, sem sajátkezű vagy szóbeli végrendelet alakjában öröklési szerződés nem köthető.

Az öröklési szerződés megszüntetéséhez mindkét fél hozzájárulása mellett egyszerű írásbeli forma elegendő (536. §).

2. §. *A tulajdonképeni öröklési szerződés-sel* az örökgyó kötelezi magát, hogy a másik szerződő félt vagy egy harmadik személyt örökösének nevezi avagy nekik bizonyos hagyományt rendel (516. § 1.). Az öröklési szerződés tehát oly örökösnevezés vagy hagyományrendelés, melyet az örökgyó egyoldalúan vissza nem vonhat. Az örökgyónak ezen kötöttsége abban jelentkezik, hogy minden halálesetre szóló, akár korábbi, akár későbbi rendelkezés, mely az öröklési szerződéssel ellentétben áll vagy az örökséget vagy hagyományt csorbítja, a szerződésileg részesített által megtámadható (516. §). Az élők közötti szabad rendelkezésben azonban az örökgyó rendszerint korlátozva nincs (516. § 2.). Kivéve azt az esetet, amikor a részesített a szerződés szerint ellenszolgáltatásokra (pld. eltartásra, járadékfizetésre) van kötelezve, amikor is az örökgyó élők közötti ingyenes jogügyleteit, ajándékozásait is megtámadni, avagy az öröklési szerződéstől elállani és a teljesített szolgáltatásokat az örökgyótól, illetve örökösétől a kötelmi jog szabályai szerint visszakövetelni van jogosítva (536. § 3.). Ugyszintén ha a szerződéses örökös a mást illető kötelesrész megsértése címén a szerződéses örökségből valamit megtéríteni tartozik, saját ellenszolgáltatásainak aránylagos visszatérítését is követelheti (548. § 2.). Ezenkívül, amennyiben az általános törvényes kellékek fennforognak, a részesített az örökgyónak tékozlás miatt gondnokság alá helyezésével is védekezhetik jogainak csorbítása ellen.

Az örökgyó az öröklési szerződést egyoldalúan visszavonhatja a részesített oly viselkedése esetében, mely kitagadási okot képez (536. § 2.). Házastársak közötti öröklési szerződés hatályát veszti elválás esetében is (177. § 3.).

Az öröklési szerződés alapján ép úgy és ugyanazon előfeltételek mellett nyílik meg az öröklés, mint törvény vagy végrendelet alapján. Ennélfogva, ha a szerződéses örökös örökgyó halálát meg nem éri, örökös nem lehet és az örökség az ő örökösire nem száll át (637. § 1.). Mindazonáltal utóbbiak, ha az örökgyó az öröklési szerződésből gazdagodott (eltartás, életjáradék), örökösétől a meglévő gazdagodás kiadását kérhetik (537. § 2.).

Öröklési szerződéssel az örökgyó vagyonát az örökösnek

még életében is átadhatja, ami rendszerint az u. n. ellátási szerződésekkel kapcsolatban szokott előfordulni. Tekintve hogy az ilyen átvétel után, az örökös később az örökhagyó halálakor az örökséget többé vissza nem utasíthatja és az örökhagyó tartozásaiért már az átvételtől kezdve felel: a leltár jogkedvezménye (l. bővebben később az illető helyen) biztosítatik neki annak kimondásával, hogy az u. n. nyilvános leltár kellő joghatálylyal már az átvételkor felállítható (552. § 1.).

Ha az örökhagyó nem minden vagyonát adta át, vagy utóbb újabb vagyont is szerzett, a vélelem az, hogy az öröklési szerződés csupán az átadott vagyonra terjed ki (552. § 2.).

Az öröklési szerződéssel átadott vagyon, ha az örökös az örökhagyó előtt elhal, jogokkal és kötelezettségekkel átszáll az ő örököseire (552. § 3.).

3. §. Az öröklésről való lemondás hatálya az öröklési kapcsolatból való kilépés, az örökös minőség megszűnése (517. § 2.). Vagyis a lemondó úgy tekintetik, mintha az örökség megnyílását meg nem érte volna. A lemondás, ellenkező kikötés hiányában, kihat a lemondó leszármazóira is (517. § 3.).

Arra nézve, hogy meddig terjed a lemondás, két szabály rendelkezik. Nevezetesen, ha az örökhagyó a lemondási szerződésben egyúttal határozott örökösöket nevezett, a lemondás hatálytalan, ha ezek bármi okból nem örökölnék (518. § 1.). De még ha ezen eset nem is forog fenn, az a vélelem, hogy a törvényes örökös lemondása csupán az ugyanazon törzsbeli örökösök javára történt, miért is ha ilyenek nincsenek, a lemondás hatálytalan. Péld. a gyermek lemondása hatályos a többi gyermek és unokával szemben, de hatálytalan a nagybátyával és leszármazóival szemben (518. § 2.).

A lemondó örökös a hagyatéki tartozásokért nem felel, de ha az örökhagyó az örökség megnyíltakor fizetésektelen, a lemondó és örökösei az örökhagyó hitelezői által annyiban igénybevehetők, amennyiben a lemondási szerződésből (végkielégítés) gazdagodtak és a meglévő gazdagodás erejéig (519. §).

Valamint az öröklési szerződéstől a részesített elállhat, ha az örökhagyóval szemben bizonyos szolgáltatásokra (eltartás, járadék) kötelezte magát és örökhagyó az örökséget ajándékozásokkal vagy egyébként csorbítja (l. fentebb), ép úgy a lemondó örökös is a

lemondástól egyoldalúan visszaléphet, ha örökhagyó a lemondásért kötelezett szolgáltatásokat (végkielégítés) nem teljesíti (536. § 3.).

Azon esetben továbbá, ha a lemondásért az örökhagyó által szolgáltatott ellenérték valakinek kötelesrészét sérti (547. §) és ennél fogva a sértett annak, amennyiben a lemondó kötelesrészét felülhaladja, leszállítását érvényesíti: a lemondó szabadon választhat a többlet megtérítése és egyáltalán a kapott egész ellenértéknek visszaszolgáltatása mellett a lemondástól való visszalépés között (553. § 3.).

4. §. A halálesetre szóló ajándékozás mint külön intézmény nem szabályoztatik, úgyhogy az teljesítés esetében bontó feltételhez kötött élők közötti ajándékozásnak; ígéret esetében, aszerint amint a részesített hozzájárult vagy nem, öröklési szerződésnek vagy végrendeletnek tekintendő.

(Folyt. köv.)

—er.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

194. Mindkét alsóbirósági ítélet megváltoztatásával felperes annak tūrására köteleztetik, hogy a Cs—i ingatlanra nézve a tulajdonjog az alperes özv. B. Gy.-né javára ajándékozás címén bekebleztessék. Mert a felek egyező előadása szerint B. Gy. a kereseti ingatlant alperesnek ajándékozta és birtokába adta. Azt, hogy az ajándékozási szerződés kiállításakor az ajándékozó és a megajándékozott jegyesek voltak, az alperes tagadásával szemben a felperes tartozott bizonyítani, erre nézve azonban bizonyítékot nem szolgáltatott, sőt ellene szól az a körülmény, hogy alperes csak az alatt a feltétel alatt ígérte oda kezét B. Gy.-nek, ha ez a kérdéses házat reá iratja és hogy csak a szerződés kiállítása után mentek az anyakönyvvezetőhöz, már pedig ily feltételes nyilatkozat mellett a felek az ajándékozási szerződés kiállítása előtt jegyeseknek tekinthetők nem voltak. Ezek szerint az ajándékozási szerződés érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges nem volt, annak valódisága pedig kétségbe nem vonatott. (Curia 1906. május 1. 9836/1904. sz.)

Hagyatéki eljárás.

195. A kir. Curia a másodbiróság azon rendelkezését, mellyel a hagyatéki leltár 116—126. és 134—137. t. sz. alatt felsorolt követelésekre vonatkozóan mellőztetett annak az elsőbiróság által történt kimondása, hogy ezek a követelések W. O. veszélyére perelhetők,

helybenhagyja; ellenben ugyanannak azt a rendelkezését, melylyel a szakértő díjának és költségének a hagyaték terhére való megállapítása mellőztetett s annak előlegezésére egyedül W. A. köteleztetett, megváltoztatja s erre vonatkozó rendelkezésében az elsőbíróság végzését hagyja helyben. Indokok: a hagyatéki leltár 116—126. és 134—137. t. sz. alatt felsorolt követeléseket a tárgyalási jegyzőkönyv tartalma szerint W. O. részére minden beszámítás nélkül felajánlották ugyan özv. W. Adolfné és W. A., ezt az ajánlatot azonban W. O. el nem fogadta; ezek a követelések tehát a hagyaték állagához tartoznak s csakis a hagyaték veszélyére perelhetők a követelések behajtására kinevezett ügygondnok által. Helyesen mellőzte a fentebbiekből folyóan a másodbíróság az elsőbíróság végzésében foglalt azt a rendelkezést, hogy ezek a követelések W. O. veszélyére perelhetők, s így a másodbíróság végzésének vonatkozó neheztelt része helybenhagyandó volt.

Ellenben meg kellett változtatni a másodbíróság végzésének azt a neheztelt részét, melylyel a szakértői díjnak és költségének előlegezésére egyedül W. A. köteleztetett, mert a hagyaték állagának megállapíthatása céljából rendeltetvén el a hagyatéki tárgyalás vezetésével megbízott kir. közjegyző által az örökhagyó üzleti könyveinek szakértő által való megvizsgálása, az annak alkalmazásával felmerült díjakat és költségeket a hagyaték birtokában levő örökös tartozik viselni, az 1894: XVI. t.-cz. 121. § rendelkezése szerint, arra való tekintettel tehát, hogy a hagyatékhoz tartozó Eötvös-utcai félház az érdekeltek közös megbízottja dr. N. D. ügyvéd kezelése alatt van, s eszerint úgy W. A., mint W. O. a hagyaték egy részének birtokában levőknek tekintendők: helyesnek volt elfogadandó az elsőbíróságnak az a rendelkezése, melylyel a szakértői díjat és költséget a hagyaték terhére megállapítva, annak előlegezésére W. A. és W. O.-t egyetemleg kötelezte. (Curia 1906. június 26. 5749. sz.)

*

196. Az a körülmény, hogy alperes a hagyatéki tárgyalás alkalmával a kereseti ingatlan jutalékot, mint az elhunyt hagyatékát, annak végrendelete alapján igényelte, nem áll útjában annak, hogy nevezett alperes a perben a kereseti ingatlan vagyon iránti igényét más jogalapon ajándékozási jogügylet alapján érvényesíthesse. (Curia 1906. május 22. 120/1905. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

197. Minden zálogjogi bejegyzés a tlkvi rendtartás 62. §-ához képest, csak annak a követelésnek szolgálhat biztosítására, amelyre nézve a zálogjogi bejegyzés történt s a követelés megszűnte folytán hatályát veszített zálogjog újabb lekötelezésből eredő tartozásnak biztosítására nyilvánkönyvi jogot szerzett harmadik személy kárával fenn nem tartható. (Curia 1906. május 30. 1302. sz.)

*

198. Ha a felszólalás az 1889: XXXVIII. t.-cz. 7. §-ának arra a rendelkezésére van alapítva, amely a telekkönyvi rendtartás I. rész szerinti kiigazítás címén is megengedi a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését, úgy ennek csakis a még működő betétszerkesztő bizottság előtt van helye, nincs tehát többé helye a telekkönyvi betéteknek elkészülte és forgalomba bocsátásuk után. (Curia 1906. május 17. 489/1905. sz.)

*

199. Minthogy a telekkönyvi rendtartás 145. §-a szerint a másodbíróságnak csakis az ügy érdemében hozott megváltoztató végzése ellen van helye további felfolyamodásnak, következésképpen nem lehet helye felfolyamodásnak a másodbíróságnak feloldó és új eljárást rendelő végzése ellen. (Curia 1906. május 17. 222. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

200. A K. T. 201. és 247. §§-ai értelmében a részvénytársaság és szövetkezet feloszlásának egyik esete az, ha a részvénytársaság illetve szövetkezet egy másik részvénytársasággal, illetve szövetkezettel egyesül. Az egyesülés a 208. és 253. §§-ok értelmében oly hatálylyal történik, hogy az egyik, t. i. a feloszló részvénytársaság, illetve szövetkezet a másikba beleolvad. A K. T. 208. és 253. §§-ai részvénytársaságnak csak részvénytársasággal és szövetkezetnek csak szövetkezettel való egyesüléséről tesznek említést, kizártnak kell tartani, hogy a részvénytársaság vagy szövetkezet egy más természetű kereskedelmi társasággal (pl. részvénytársaság közkereseti társasággal és szövetkezettel), a K. T. 201. és 208. §§-aiban meghatározott hatálylyal egyesülhessen, mert a K. T. 201. és 208. §§-aiban szabályozott egyesülés, mint a feloszlásnak egyik módjára vonatkozó különleges törvényi rendelkezés, a törvény által nem szabályozott esetekre nem terjeszthető ki.

A K. T. 181. és 240. §§-ai értelmében az egyesülést tárgyzó közgyűlési határozatok a cégjegyzékbe való bevezetés előtt hatálytalanok. Eszerint az elsőbíróság az egyesülésre vonatkozó és a cégjegyzékbe való bevezetés meg nem engedett volta folytán hatálytalan közgyűlési határozatot helyesen semmisítette meg. (Budapesti kir. tábla 1906. május 25. 1014. sz.)

*

201. Folyamodónak az a kérelme, hogy cégénél a Kain B. Béla új czégszöveg jegyeztessék be, nem teljesíthető, mert az üzletét egyedül folytató kereskedő, amilyen folyamodó is, cégéül a K. T. 11. §-a értelmében saját polgári nevét, tehát azt a nevet köteles használni, melynek viselésére származás vagy egyéb törvényes alapon jogosítva van. Ehhez képest, minthogy a cégiratoknál elfekvő iparigazolvány szerint K. Bernát a származási neve, azt pedig, hogy a Béla utónév használatára jogosítva volna, nem

igazolta, nevezetesen a csatolt helyhatósági bizonyítvány, mely szerint a közéletben a „Béla“ nevet szokta használni, nem bizonyítja azt, hogy a folyamodó ezen név használatára jogosítva is van: ezen reá nézve idegen névnek a cégbe való felvétele annál kevésbé engedhető meg, mert ezzel esetleg valamely egyező nevű személyt korlátozhatna abban, hogy saját polgári nevét cégül felvegye és használja. (Budapesti kir. tábla 1906. április 24. 643. sz., a bpesti ker. és vtótszék indokainak hhagyásával.)

*

202. Az 1881. évi XXXIII. t.-cz. 40. §-ában foglalt jogszabály szerint a szelvényeken alapuló követelések 6 év alatt évülnek el. Igaz ugyan, hogy ugyanezen törvényszakasz második bekezdése szerint ezen rendelkezés által azokon az intézkedéseken, melyek bizonyos magán értékpapírok szelvényeire nézve rövidebb elévülési időt állapítanak meg, változás nem történik, minthogy azonban az 1881. évi XXXIII. t.-cz. 40. §-ának második bekezdésében jelzett intézkedésekre való utalás, eme rendelkezés helyes értelmezése szerint nem az alapszabályokban foglalt, hanem egyéb törvényes intézkedésekre vonatkozik s minthogy nincs olyan törvényes intézkedés, amelynek alapján a részvényszelvények elévülési ideje 6 évnél rövidebb időben volna megállapítható és így az elévülési idő meghatározásánál a fentebb idézett törvényszakasz rendelkezése az irányadó; s végül minthogy az alapszabályoknak a fenti törvényes rendelkezésbe ütköző az az intézkedése, amely szerint az osztalék-elévülést 5 évben határozta meg, joghatálylallyal nem bír: ugyanazért helyesen rendelkezett az elsőfokú bíróság akként, hogy a részvénytársaságot az alapszabályok vonatkozó szakaszának megfelelő módosítására utasította. (Debreczeni kir. tábla 1906. márczius 18. 1571. sz.)

*

203. A másodbirósági végzés megváltoztatásával az elsőbiróság végzése helybenhagyatik, mert egyrészt nincs olyan törvényes rendelkezés, hogy férjes nő férje vezetéknevét csak feleségi minőségének kitüntetésével mellett használhatja cégül, másrészt a vezetéknev mellett az egész melléknév használatát a törvény szintén nem írja elő. Ezek szerint pedig annál is inkább megfelel a bejegyeztetni kért „W. K.“ cég a keresk. törv. 11. §-ának, mert tekintettel arra, hogy folyamodó férjének mellékneve „M.“, a „W. K.“ cég használata nem adhat okot arra a tévedésre, mintha a folyamodó férje volna a cég tulajdonosa. (Curia 1906. április 10. 373. sz.)

*

204. Nincs helye annak, hogy a fióktelep részére a főteleptől függetlenül külön cégvezetők jegyeztessenek be. (Budapesti kir. tábla 1906. április 9. 105920/1905. sz.)

*

205. Valamely üzlettel együtt megszerzett céghasználati jog nem a szerzőfél személyéhez kötött személyes, hanem olyan jog, mely ellenkező kikötés nem léteben a szerzőfél örököseire is átszáll és szerződés útján élők között is átruházható. Az a körülmény, hogy az alperes által jogosan használt cégszöveg egy része nagyobb, más része („utóda“) kisebb betűkkel van a címtáblán kiírva, a cégbitorlás tényálladékát meg nem állapítja. (Curia 1906. június 5. 526/905. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

206. Igaz ugyan, hogy az özvegyi haszonélvezeti jog hagyaték teher természetével bír, de csak az örökösök mint a hagyatékba belépő tulajdonosokkal szemben, nem azonban az örökhagyó hitelezőivel szemben is, és mivel a hitelezők az örökhagyónak mint adósnak hagyatéki javaiból az örökösök által kielégítendő s a hitelezők kielégítése után fennmaradó vagyon képezi azt a tiszta hagyatéki vagyonértéket, amely az örökösökre száll és amelyre az özvegy haszonélvezete kiterjed, ehhez képest pedig az özvegyet a hagyatéki javak haszonélvezete, csakis azoknak tiszta értéke erejéig illeti meg, a hagyatéki javak tiszta értéke pedig — a kifejtettek szerint — csakis az összes terhek levonása, jelen esetben tehát a kereseti követelésnek is, mint hagyatéki tehernek a levonása után áll elő, ebből jogszerűen az következik, hogy az özvegyi haszonélvezetre jogosított I-ső rendű alperes a kereseti követelésnek a hagyatéki javakból való kielégítését túrni tartozik. (Nagyvárad kir. tábla 1906. április 4. G. 32. sz.)

207. Arra nézve, hogy az osztr. polg. tvk. 1487. §-ában a kötelesrész érvényesítésére meghatározott elévülési határidő mely időponttól számítandó, a törvényben rendelkezés nem foglaltatik. A dolog természetéből folyik azonban, hogy ez az elévülés kezdetét mindaddig nem veheti, míg a végrendeletben kedvezményezettnek a nekik szánt előny elfogadása iránt kötelezően nem nyilatkoztak, mert a végrendeleti előny el nem fogadása esetében a törvényes örökösödésre hivatott, de a végrendelettel sértett személyre nézve a keresetnek minden alapja hiányzanék és mert a végrendeleti örökös csak a reá nézve kedvező végrendeleti intézkedés elfogadásával válik a végrendelettel sértett törvényes örökösnek felelőssé. Minthogy pedig a néh. M. P. és nejének hagyatékára vonatkozó iratok tanúsága szerint a nevezettek végrendeleteivel kedvezményezett örökösök részéről csak az 1901. évi márczius hó 21-én tartott hagyatéki tárgyalásnál tétetett nyilatkozat aziránt, hogy ők a kétrendbeli végrendeletben nekik szánt előnyöket elfogadják és így felperesre nézve a törvényes elévülési idő csak ettől az időponttól számítható, ettől kezdve azonban a háromévi határ-

idő a kereset beadásáig még le nem járt: ezeknél fogva mindkét alsóbírói ítélet megváltoztatásával ki kellett mondani azt, hogy a kereset elévülés okából el nem utasítható. (Curia 1903. május 8. 899/1905. sz.)

*

208. S. János örökhagyónak az 1860. évi január 31-én O. Borbálával a r. kath. egyház szertartása szerint kötött házassága ennek a nőnek csak 1897. június hó 1-én bekövetkezett halálával szűnt meg. Ez az örökhagyó azonban 1863. évi november hó 28-án E. Annával szintén a r. kath. egyház szertartása szerint új házasságot kötött, mely azon oknál fogva, mivel a korábbinak megszünte vagy érvénytelennek nyilvánítása előtt kötött, az akkor hatályban volt törvény szerint érvénytelennek tekintendő.

A per adataiból mindazonáltal nyilvánvaló, hogy E. Annának örökhagyóval történt egybekelésekor a korábbi házasság fennállásáról tudomása nem volt és hogy őt ebben vétkenesség nem terheli, az ily módon létrejött házasság pedig, ha a kötések fenforgott érvénytelenség okáról a házastársak csak egyike is vétkesen nem tud, vélt házasságnak (matrimonium putativum) tekintendő, amelynek hatálya abban nyilvánul, hogy az abból származott gyermekekre nézve a törvény általi törvényesítés esete (legitimatio ex lege) áll be s ennek folytán rájuk nézve ugyanazok az örökösödési jogi előnyök hárulnak, mintha a házasság érvényes lett volna. Vagyis az ily gyermekek az öröklési képesség szempontjából törvényes származásúnak tekintendők és így atyai oldalon is benmaradnak az öröklési kapcsolatban, kivéve azokat a vagyont, melyek családi intézkedések által kizárólag csak a törvényes házasságból származó gyermekek részére vannak fentartva.

A másodbírói ítélete ezen okokból, a kötelesrész mennyiségére nézve pedig azért volt helybenhagyandó, mert habár való is az, hogy felperes keresetében kötelesrészét — az örökhagyó után maradt hagyaték $\frac{1}{8}$ -részében kérte megállapíttatni, mégis tekintettel a perben kiderített ama körülményre, hogy az örökhagyó harmadik neje F. J.-tól származott F. F. kiskorú, mint házasságtörési leszármazott, törvényes örökösnek nem tekinthető, s így az örökhagyó után csupán 3 törvényes örökös maradt, a felperest az érvényes végrendelet figyelembevételével kötelesrész címén az örökhagyó után maradt tiszta hagyatékra nem $\frac{1}{8}$ -ad, hanem $\frac{1}{6}$ -od része illeti meg. (Curia 1906. május 5. 441/1905 sz.)

*

209. Habár jogszabály az, hogy az örökösök felelőssége az örökhagyó tartozásáért csak a hagyaték értéke erejéig terjed, mindazonáltal az örökösöknek nem áll jogában a hitelezők közül egyeseknek a többiek rovására előnyt nyújtani, hanem kötelesek, ha a hagyatéki vagyont megtartani akarták, az összes hagyatéki tartozásokat kiegyenlíteni, vagy pedig az egész hagyatéki vagyont

a hitelezők kielégítésére hagyni, ha tehát alperesek az előbbi módon jártak el, annak következményeit viselni is tartoznak. (Curia 1906. május 5. G. 701. sz.)

*

210. Az örökhagyó adósságáért perbevont és pervesztes örökös a pernek költségeiért saját személyében felelős. (Curia 1906. április 27. G. 48. sz.)

*

211. A 2. alatti szerződés tartalmánál fogva az alperes mint kedvezményezett által elfogadott halál esetére szóló ajándékozási szerződést képez. Abban az esetben, midőn a halál esetére szóló ígéretet a kedvezményezett elfogadja és ekként az ajándékozó és megajándékozott között kétoldalú szerződés jött létre halál esetére, úgy az ilyen halál esetére szóló ajándékozási szerződés az örökösödési szerződésnél a visszavonhatlanság a szabály, nem a visszavonhatlanság megerősítése, hanem a visszavonás fentartása szükséges. Ezen jogszabály szem előtt tartásával a 2. alatti szerződés, mivel abban az ajándékozó a visszavonási jogot a maguk részére kifejezetten fenn nem tartották, a visszavonás kikötése nélkül létrejött halálesetre szóló ajándékozási szerződésnek tekintendő. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 38. §-a értelmében pedig az ilyen halálesetre szóló ajándékozási szerződések alaki kellékei a keletkezésük idejében érvényes jogszabályok szerint ítélandók meg. Az idézett törvény hatálybalépte előtti időben az örökösödést és az ezekkel egy jogi szempont alá eső halálesetre szóló ajándékozási szerződések érvényessége közelebből meghatározott alaki kellékek megtartásához kötve nem volt és a bírói gyakorlat elegendőnek tartotta, ha ezek a szerződések két tanu előttemezésével írásban kiállítottak. Eszerint az 1870. okt. 15-én, tehát még az 1876. évi XVI. t.-cz. hatályba lépte előtti időben létrejött és 4 tanu előttemezésével ellátott 2. alatti szerződés érvényessége azon az alapon, hogy az az idézett törvény alaki kellékeit nélkülözi, meg nem támadható. (Curia 1906. május 4. 977/1905. sz.)

*

212. Egymagában abból, hogy a kötelesrészre jogosítottak apja vagyont nem idegennek, hanem saját nevének ajándékozta, ki után a felperesek örökösödésre szintén hivatva vannak, tekintettel arra is, hogy a megajándékozott az ajándékozonak tetemes összegű adósságait fizetés végett magára vállalta, tékozlásra követhetőnek nem lehet s a kötelesrészre jogosítottak nincsenek jogosítva az id. törvénykezési szabályok negyedik §-a alapján zárlatot kérni. Ha az örökhagyó a per folyama alatt meghalt, a kötelesrész követeléséhez a joguk megnyílt és a kivételes biztosításnak szüksége megszűnt. (Curia 1906. június 5. 1685/905. sz.)

*

213. A vendéglős igénybevételével megtartott halotti tor költsége a hagyaték terhére temetési költségként nem róható fel. (Curia 1906. január 23. 792/905. sz.)

*

214. Az 1876. évi XVI. törvenyzikk 5. §-a értelmében a végrendelező által sajátkezűleg aláírt írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez az szükséges, hogy a tanuk a végrendeleten bizonyítsák, hogy a végrendelező az ő együttes jelenlétükben kijelentette, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza és azt előttük aláírta, vagy általa önkezűleg aláírtnak elismerte; azt azonban, hogy ezeknek megtörténtét a tanuk külön záradékban bizonyítsák, az idézett törvény nem rendeli s elegendő, ha ezen alaki kellékeknek megtartása magában a végrendeletnek a tanuk által ismert és általuk aláírt szövegében bizonyítva van; mert valamely okiratnak aláírása annak bizonyításául történik, hogy az aláírás felett írt szöveg tartalma a valóságnak megfelel.

A megtámadott végrendelet tartalma szerint pedig végrendelező az első bekezdésben azt a kijelentést tette, hogy „halálom után okvetlenül teljesítendő akaratomat mindazoknak, akiket illet, kinyilvánítottam és tudomására hoztam akként, miként az szóban és írásban meg van állapítva és azt kezem aláírásával, ép úgy fentnevezett egyidejűleg jelenlévő tanuimnak aláírásával meg van erősítve“, viszont a végrendelet utolsó bekezdése végrendelezőnek azt a nyilatkozatát tartalmazza, hogy „az általam szóról-szóra elmondott, H. J. plébános által írásba foglalt és előttem, valamint a fentemlített tanuk előtt felolvasott ezt a végrendeletet egészben és részleteiben végakaratommal teljesen egybehangzónak találtam“.

Eszerint a végrendelet tartalmával bizonyítva van, hogy azt az örökhatyó a tanuk együttes jelenlétében végakarátának elismerte és előttük sajátkezűleg aláírta; ezáltal pedig az idézett törvény 5. §-ában előírt követelményeknek elég tétetett. (Curia 1906. máj 31. 1422/1905. sz.)

*

215. A néhai P. P. által alkotott 4 ívből álló latin szövegű írásbeli magánvégrendelet az 1876: XVI. t.-cz. 8. §-ban előírt rendelkezésnek alakilag nem felel meg, amennyiben a végrendelet 4 ívét összefűző fehér czérnának végei csakis a végrendelezőnek pecsétjével vannak a végrendelet középső ívének belső oldalához erősítve, a czérnavégeknek pecséttel való megerősítését azonban a törvény I. § a) pontja alapján a jelen esetben alkalmazott két végrendeleti tanu közül egyik sem eszközölte.

E kellékhány következtében tehát kérdéses csak az, hogy a végrendeletnek felperes által megtámadott részében való érvénytelenítése mellőzhető-e s illetve a kereset elutasítandó-e az elsőbíró-ság által elfogadott azon az alapon, hogy a végrendeletnek 2., tehát ugyanazon az ívén van az elsőrendű alperes a végrendelező vagyonának állampapirokból és bankjegyekből álló részére örökösül kine-

vezve, amelyen a kelet, a végrendelező sajátkezű aláírása s a tanuzáradék előfordul, amely tehát önmagában véve is egész és önálló okirat és feltünteteti mindazon törvényes kellékeket, amelyek egy sajátkezűleg írt és aláírt írásbeli magánvégrendeletet megalkotnak. Két vagy több ívre terjedő írásbeli végakaratnyilvánítás azonban egy okirat illetve egy végrendelet. Ezt a törvény is kifejezésre juttatja azzal, hogy 8. §-ában a több ívből álló végrendeletet összefűzendőnek s az összefűző zsinór végeit pecséttel megerősítendőnek nyilvánítja. Tehát a több ívből álló végrendeletnek egyes ívei, az alaki kellékek elbírálásánál nem különíthetők el egymástól akként, hogy azok közül egy önállóan a többitől függetlenül vétessék figyelembe s annak érvényessége vagy érvénytelensége aszerint határozassék meg, amint az egymagában is feltünteteti vagy nélküli azokat a kellékeket, melyeket a törvény külalak tekintetében a több ívből nem álló írásbeli magánvégrendeletre előír. (Curia 1906. május 3. 9558. sz. a győri tábla indokainak hhagyásával.)

*

216. A kereseti váltó lejárata a következő kifejezést: „am 13. Juli 1902.“ foglalja magában, a váltóösszeg tehát egy tüzetesen meghatározott napon fizetendő. Mit sem változtat ezen az a körülmény, hogy az említett kifejezést ez a két szó előzi meg: „von heute“, mert azzal szemben, hogy a „július 13“ (am 13. Juli) kifejezés előtt a váltón nem „bis“, hanem „am“ szócska áll, az imént említett „von heute“ szavak nem jelentenek oly kezdő időpontot, melytől számítva 1902. július 13-ikáig a fizetés bármikor teljesíthető volna, ennél fogva a fenforgó esetben a „von heute“ szavak, mint értelemmel nem bírók s fölöslegesek, a lejártnak határozottságát nem érintik. (Curia 1906. június 12. 1277. sz.)

*

217. Takarékbetétnek másnak nevére eszközölt átírása harmadik személy javára kötött jogügyletet képez. Ha az átírás azon kikötés mellett történt, hogy a betéti összeget csak ezen harmadik személy veheti fel és a takarékpénztár csakis ennek fizethet és ha a takarékpénztár egyúttal külön okirattal a harmadik irányában fizetési kötelezettséget is vállalt, ily esetben, ha a betéti követelésnek átruházása nem is forogna fenn, mindenesetre a harmadik javára kötött jogügyletnek oly stádiuma állott be, amidőn az eredeti hitelező az őt megillető rendelkezési jogról lemondottnak tekintendő. Ily esetben a takarékpénztár az eredeti betevőnek a betéti összeget ki nem fizetheti és ha azokat kifizette, úgy ezt csakis saját veszélyére és a harmadik személyt megillető jogoknak sérelme nélkül tehet. A takarékpénztár ez esetben nem érvényesítheti azt a kifogást, hogy a harmadik személy lemondott az eredeti betevő javára, minthogy azon kifogás harmadik személyek közti jogviszonyból van merítve és azt csak az eredeti betevő érvényesítheti. (Curia 1906. május 18. 260. sz.)

*

218. Felperes keresetét arra alapította, hogy ő az alperes részére, ennek kérelmére 18,000 korona kölcsönt engedélyezett, alperes erre vonatkozóan a minden lényeges feltételt magában foglaló kötelezvényt ki is állította, annak alapján a zálogjog felperes javára, alperes ingatlanára be is lett kebelezve és felperes alperest az illető kölcsönösszeggel meg is kínálta, azonban ennek elfogadását alperes megtagadta, illetőleg alperes vonakodása miatt az illető kölcsönösszeggel célba vett convertálás meghiúsult.

Maga felperes által ekként előadott ügyállásból jogszerűen következik, hogy a 18,000 koronára nézve felperes és alperes között nem jött létre kölcsönügylet iránti megegyezés, mert a kölcsönügylet jogilag azáltal jön létre, hogy egyrésztől az adós a visszatérítési kötelezettséget elvállalja, másrésztől a hitelező a kölcsön tárgyát az adós részére megfelelően kiszolgáltatja, épen ezért olyan esetben, ha az adós a visszatérítési kötelezettséget elvállalja ugyan, de a hitelező a kölcsön tárgyát az adós részére megfelelően ki nem szolgáltatta, a kölcsönügylet jogilag létre sem jött.

Már pedig a jövőben kötendő kölcsönügylet iránti megegyezésnek a kölcsönvevővel szemben a kölcsönügylet különös természeténél fogva esetleg csak az lehet a jogi hatálya, hogy ha az ő jogilag számításba vehető hibája miatt a megegyezéshez képest a kölcsönügylet utóbb létre nem jön, tőle a hitelező nem a megegyezés teljesítését, vagyis az illető kölcsönösszeg felvételét, hanem e helyett esetleg csak a kölcsönügyletnek utóbb létre nem jötte miatt megfelelő kárának megtérítését követelheti. (Curia 1906. május 22. G. 740/1905. sz.)

*

219. Az a szerződésileg kikötött tilalom, hogy alperes felperes varrógépüzletének elhagyása után hasonló üzletben tevékenységet kifejtjen, vagy önállóan ily üzletet folytatni nem fog, meghatározott időtartamra és meghatározott területre van megállapítva. Alperes a felperesnek Pécsen levő fióküzletéből kilépve, a neje által ugyan csak Pécsen nyitott varrógépüzletben mint üzletvezető működik, mely szerződésszegéséből nyilvánvaló, hogy felperes üzleti érdekei nagyobb mérvben vannak veszélyeztetve és a kikötött kötbért a felperes a szerződésszegő alperes ellenében érvényesíteni jogosítva van. (Curia 1906. márczius 20. 5479/1904. sz.)

*

220. Elhalt egyén váltói kötelezettség vállalására képtelen lévén, oly meghatalmazásnak hatálya, mely a megbízó nevében való váltókötelezettség vállalására vonatkozik, a dolog természete szerint megszűnik a megbízó halálával. (Curia 1905. szept. 5. 1552/1904. sz.)

*

221. A tényállás szerint alperes azt a gőzcséplőgépet, melynek árában felperesek a kereseti összeget alperestől követelik, nem felperesektől vette és felperesek részére az adóslevelet csak azért

állította ki, mert felperesek az udvarukban elhelyezett gépnek kiadását mindaddig megtagadták, míg részükre a kívánt adóslevelet ki nem állítja, alperes pedig azáltal kényszerhelyzetbe jutott. Eme tényállás mellett tehát felperesek és alperes között adásvételi szerződés, vagy erre vonatkozó más kötelmi viszony jogilag nem létesülvén, az anyagi jogszabályoknak megfelel a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, mely szerint felpereseket a gép vételára címén indított keresetükkel elutasította. (Curia 1906. május 7. G. 19. sz.)

*

222. A csődbeli kényszeregyezés esetétől eltekintve, az adósnek oly kötelező ígérete, hogy a hitelezővel a követelés egy részének elengedése iránt színlegesen kötött egyezés dacára annak az egész követelését kifizetendi, az ilyen ígéretet tevő adósra nézve joghatályos, mivel ily megállapodás feltétlenül parancsoló, vagy tiltó törvénybe nem ütközik s az a jó erkölcsökbe ütközőnek sem minősíthető. (Curia 1906. május 29. 843/1905. sz.)

*

223. Tartozatlan fizetés esetében a fizetés ténye előtt fennállott állapot állítandó vissza s ennél fogva az, akinek részére a fizetés tartozatlanul teljesített, az az illetéktelenül felvett összeg kamatjövödelmének a megtartására nincs jogosítva. (Curia 1906. május 1. 7569. sz.)

*

224. Az optk. 1070. §-ának rendelkezése szerint ingatlan dolgoknál a visszavásárlás kikötése helyt foghat ugyan, de az idevonatkozó kikötés az id. törv. 1067. §-ának rendelkezéséből kitetszően csak mint az adásvételi szerződésnek mellékrendelkezése ruházta fel joghatálylyal, e tárgyban vevő és eladó az adásvételi szerződéstől önálló, külön szerződéssel nem léphetnek joghatályos megállapodásra; minthogy a Curia 74. sz. polg. döntvényében foglaltak szerint is a tulajdonjog korlátozását képező terhelési és elidegenítési tilalom kikötése és nyilvánkönyvi bejegyzése a megengedett esetekben is csupán magának az ingatlan tulajdonának átruházásával kapcsolatosan és a tulajdonjog telekkönyvi bejegyzésével egyidejűleg foghat általában helyt.

S maga a kellő időben és helyesen kikötött visszavásárlási igény is jogi természeténél fogva a szerződő felek között csupán kötelmi viszonyt létesítvén, annak telekkönyvi bejegyzése avégből, hogy az harmadik személylyel szemben is érvényesíthető legyen, a visszavásárlási igény elismerésére kötelezett vevőfélnek kifejezett beleegyezése (clausula intabulandi) nélkül el nem rendelhető és a kebelezési nyilatkozatot tárgyazó okirat hiányát a dolog természete szerint nem pótolhatja egy olyan bírói határozat, mely csupán csak azt a kérdést dönti el, hogy a kötelmi igény természetével bíró visszavásárlási jog a vétel alkalmával a felek között tényleg

kikötött; de amely birói határozatban a megállapítás egyszerűsége arra is ki nem terjed, hogy a megállapodás a felek között a visszavásárlási jog nyilvánkönyvi bejegyeztetésének megengedését is felölelte. (Curia 1906. május 11. 909/1905. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

225. Az ill. dijj. 82. tételének első bekezdése azt rendeli, hogyha az örökös a reá törvény, vagy végrendeletnél fogva szállott örökségről egészben, vagy részben lemond és a lemondás, mielőtt az örökség tetteg átvetett, vagy az osztály fogatosított, illetőleg a telekkönyvi átíratás létesített volna, oly személy javára történik, ki a lemondás után a végrendelet, vagy a törvény szerint különben is az öröklésre lett volna hivatva: ily esetekben kétszeres vagyonátruházás nem forogván fenn, az örökösödési illeték, tekintettel az örökhagyónak azon személyhez való viszonyára szabatik meg, ki a lemondás következtében az örökséghez jut. Tekintve, hogy a közjegyzői okiratba foglalt külön jegyzőkönyvnek, nemkülönben a hagyatéki leltárnak tanúsága szerint a végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt E. Vinczéné, szül. R. Emiliának gyermekei, a törvény szerint őket megillető örökösödési jogról, panaszosnak, mint atyjuknak — és tehát az örökhagyó hitvestársának — javára, minden ellenszolgáltatás nélkül lemondottak; minek következtében a hagyatékátadó végzés szerint a hagyatéki vagyon állagát képező összes ingatlanok panaszosnak javára kebelezettek be; tekintve, hogy a panaszolt határozat indokolásának ez a része, amely szerint, mivel „az örökhagyó férje a tételes rendelkezések szerint a hagyatékra igényt nem emelhet: kétszeres vagyonátruházás esete forog fenn“ meg nem állhat és pedig azért, mivel hazai magánjogunk (az ideiglenes törvénykezési szabályok I. 14. §) szerint a hitvestársi öröklés kölcsönös, amennyiben úgy a nő a férj után, mint a férj neje után örököl, leszármazók nemlétében minden más örökös megelőzve, minden vagyonban, melyre ági öröklést senki se támaszt, vagy sikerrel nem érvényesíthet; tekintve, hogy ebből önként következik, miszerint abban az esetben, ha az örökhagyó anya hagyatékára örökségi igényvel bíró gyermekek az örökségről atyjuk javára lemondanak és ági öröklés címén igényt senki se támaszt; az elhalt nő férjét a törvény szerint hitvestársi örökösödési jog illeti meg; tekintve, hogy az e bíróság részéről elrendelt bizonyítási eljárások során beérkezett adatok a hagyatékhoz tartozó vagyonnak, szerzeményi vagyon voltát részben határozottan igazolják, ellenben mi adat sem foglaltatik, mely a hagyatéki vagyonnak legalább részben is ági vagyon mivoltát bizonyítaná, avagy csak állítaná is; panaszosnak elbírálás alatt levő esetére a dijjegyzék 82. tételének nem az illetékkiszabásnál

és a panaszolt határozatban is zsinórmértékül elfogadott második, vagyis az a bekezdése alkalmazandó, mely az olyanok részére történt örökségi lemondásokra vonatkozik, akiknek az örökséghez sem a törvény, sem pedig a végrendelet értelmében igénye nem lett volna, hanem az idézett dijjegyzék-tételnek az előbbieken hivatkozott első bekezdése, melynek értelmében kétszeres vagyonátruházásnak az esete nem forogván fenn, az örökösödési illeték az örökhagyónak ama személyhez való viszonyára tekintettel szabandó meg, aki a lemondás következtében az örökséghez jutott. (1749/1906. P. 12.)

*

226. Közoktatási és közjótékonyági célokra rendelt oly hagyományok, amelyeket külföldi illetőségűek külföldön élveznek, illetékkötelesek. (15364/1905. P. sz.)

*

227. Okiratot tartalmazó jegyzőkönyvek csak akkor esnek állandó jegyzőkönyvi illeték alá, ha azokat bíróságok veszik fel. (12211. P. sz.)

Közlemények.

A királyi közjegyzők országos egyletének közgyűlése már múlt évben utasította a központi bizottságot, hogy a közjegyzői intézmény és a közjegyzői kar törvényszerű hivatásának sérelmére szolgáló némely törvényhozó és kormányhatósági intézkedések, és ezek között leginkább a községi jegyzők munkakörét érintő törvény rendelkezéseiben foglalt sérelmek miatt felszólalást, és ezzel kapcsolatos előterjesztést szerkesszen és azt az igazságügyministerhez terjessze be.

Ezt az előterjesztést a központi bizottság régebben összeállította ugyan, de annak beadását nem tartotta addig teljesíthetőnek, ameddig alkotmányos minister nem veszi át az igazságszolgáltatás kormányzatát.

Ez az esemény bekövetkeztén, az országos egylet elnöke *Zimányi Alajos* kir. közjegyző még június hóban az említett előterjesztést az akkor beteg ministert helyettesítő *Imling Konrád* államtitkár kezéhez átadta, aki a legkészségesebb ígéretet tette, hogy azt nemcsak átadja a ministernek, hanem a legmelegebben ajánlja annak figyelembevételét annál inkább, mert a kérdés az ő intézkedési körébe fog tartozni és neki már több adat van rendelkezésére, amelyekből teljes meggyőződést nyert, hogy a közjegyzői

intézmény nincs kellőképp fejlődve és hogy a községi jegyzők munkaköréből szerzett számos adat már kimutatta, hogy az erre vonatkozó törvénynek hibás értelmezése és téves magyarázata miatt oly visszaélések tapasztalhatók, melyek veszélyeztetik az igazságszolgáltatás és jogbiztosság közérdekét. Egyszersmind ígéretet tett az államtitkár, hogy mihelyt ez az előterjesztés az igazságügyminister rendelkezése folytán elintézés alá fog vétetni, rajta lesz, hogy az ahhoz való előmunkálatok és tárgyalásokhoz a községi jegyzők közül egy vagy kettő meghívassék a gyakorlati kérdéseknél szükségesnek mutatkozandó nyilatkozatok megtételére.

*

A benyújtott előterjesztés szövege következő:

A magyar királyi községi jegyzők országos együletének alapszabályaiban az egyleti működés egyik céljául az van megjelölve, hogy az egylet a községi intézmény fejlesztése és a községi hivatás egyöntetű gyakorlatának előmozdítására, valamint az intézmény és a kar sérelmeinek esetén a sérelmek elhárítására irányozza társas működését.

Tekintettel arra, hogy az ország jogéletének ez idő szerinti folyamában ez az intézmény és a községi kar irányában sokoldalú sérelem merült fel: az említett egyleti alapszabályok folytán együletünk közgyűlésének elhatározásából a központi bizottság feladatának tekinti, hogy eme sérelmek orvoslása végett Nagyméltóságodhoz előterjesztést tegyen és a jogrend közérdekéből sürgős intézkedést kérjen.

Ugyanis Magyarország jogéletét erősen megmértelyezte az a körülmény, hogy a jogügyletek rendezése körében a zugirászat szabad működése nincs akadályozva, sőt támogatásban és elnézésben részesül; — ellenben az igazságszolgáltatás hivatásos közegei — a jogtudományban képzett és gyakorlott ügyvédek, községi jegyzők hatásköre és közreműködése egymásközi viszonyukban sok részben összhangzatosság nélkül van szervezve és ezeknek összeegyeztető fejlesztése mellőzve van.

Ez az oka annak, hogy az ország telve van jogügyleti bonyodalomokkal és jogi zavarokkal; — ez az oka, hogy a közhitel emelésére rendelt hitelleltek könyvek nem nyújthatják megnyugtató hatályal a közforgalmi biztosságot; — és ez az oka, hogy a jogi közhitelesség és jogbiztosság szolgáltatására létesített községi intézménynek nincs módjában országos feladatait abban a mértékben betölteni, amint ennek az intézménynek rendeltetése ezt az állami jogrend közérdekéből követeli.

A jogéletnek ez a kínos helyzete általánosan ismeretes. Nem csoda tehát, hogy mindazokat, akik figyelmüket némileg is az ország igazságszolgáltatásának kívánatos fejlődésére irányozzák — megdöbbenő hatással érintette az országgyűlésnek az 1904. évi XI. törvénycikk 12. §-ban foglalt az a rendelkezése, mely szerint a községi jegyzők munkakörébe — minden korlátozás felmentése nélkül — utalva lettek magánjogügyleteknek felvétele; tehát jogi okiratoknak, szerződéseknak, osztályegyezségeknek készítése, hitelesítések.

Ezen törvény folytán pedig az ebbeli munkálatoknak és azokért járó munkadíjaknak meghatározását és az erre vonatkozó szabályrendeleteknek megállapítását az akkori belügyminister úr a köztörvényhatóságokra bízta. Miből tehát ismét nem egységes, hanem különböző, egymástól sokban eltérő eljárások keletkeznek, nagy kárára a jogélet forgalmi biztosságának és nagy előnyére a zugirászat további fejlődésének.

Mi királyi községi jegyzők, kik törvény által vagyunk designálva az igazságszolgáltatás egyik legfontosabb műveletének — a jogi közhitelességnek érvénye-

sítésére — gyakorlati működésünk közben szerzett tapasztalatainknál fogva legilletékesebben, legközvetlenebbül meglátjuk a végzetes és káros következmények sorozatát, amelyeket az említett törvény és a köztörvényhatóságok szabályrendeleteinek életbeléptetése, vagyis a jogász ismereteket nélkülöző egyéneknek a jogügyletekbe megengedett beavatkozásai a jogélet forgalmában eredményeznek.

Alighogy ez a törvény hatályba lépett, máris sokszoros adatok érkeznek arról, hogy a községi jegyzők ezen új törvény által feljogosítottaknak tartják magukat arra, hogy a község lakosságát visszatartják, sőt tiltják attól, hogy magánjogügyleteik rendezése és okiratba való foglalása végett ügyvédhez, vagy községi jegyzőhöz forduljanak, mert ők ezt a törvényt akként magyarázzák, hogy a jogügyletek kötése és felvétele a községekben egészen az ő hatáskörükbe van utalva és ezen az alapon módot találnak oly jogügyletekbe is befolyni, amelyek közokirati kényszer alá vannak törvényileg utalva, — tehát ezekben a jogügyletekben előbb-utóbb a káros jogkövetkezmények nem maradhatnak el.

Együletünkhez az ország minden részéből érkeznek községi kartársainktól értesítések a községi jegyzőknek az említett törvény, és a törvényhatósági rendszabályok alapján gyakorlatba vett magánmunkálataikról és arról, hogy e magánmunkálatokat jogi ügyekre is kivétel nélkül alkalmazzák, és községi kartársaink az ottani törvényhatóság által kiadott szabályrendeletek példányát is beküldötték hozzánk a végett, hogy együletünk késelem nélkül indítsa meg a mozgalmat és tegye meg illetékes helyen a kellő lépéseket a községi intézmény törvényes fennállásának és hatáskörének, de kivált az állam közérdekét képező jogbiztosságnak ilyenét megátadásából származó káros következmények elhárítása végett.

Ily módon 36 megyéből érkezett hozzánk az ottani törvényhatóság szabályrendelete, mely példányokat itteni előterjesztésünk igazolására és illusztrálására idemellékeljük.

Ezen hatósági szabályrendeletekből kétségtelenül kitűnik, hogy a községi és körjegyzők feljogosítva érezhetik magukat a jogélet minden viszonylataiban előforduló munkálatok korlátozás nélkül való elvégzésére.

Eltekintve egyéb jogséremlétektől, már ezen felmerülő magánmunkálatok jogkövetkezményei tekintetében is kétségtelen, hogy jövőben az ági, az öröklött, a szerzeményi, hozományi vagyon meghatározásainál törvénytudományi szakismeret nélkül készített szerződések számtalan családi kavardást, békételenséget fognak okozni, hacsak ennek eleje nem vétetik az említett 12. § hiányainak pótlásával, — illetőleg a kérdéses magánmunkálatokra vonatkozó korlátok megjelölése és meghatározása által.

Mi királyi községi jegyzők a mi intézményünk és a királyi községi jegyzők karának létfeltételeit találjuk ezen új törvény és az ebből folyó belügyministeri és a köztörvényhatóságok szabályrendeletei által érintve, mert máris kétségtelennek mutatkozik, hogy a községi karnak diszcreditálása folyamatban van, és máris terjesztve van az a vélekedés, hogy a községi jegyzőség a mi országunkban felesleges és szükségtelenné vált intézmény.

Emellett nem szabad elhallgatnunk azt az elterjedt vélekedést sem, miszerint az említett 1904. évi XI. t.-cz. 12. §-nak életbeléptetése — és ezáltal jogügyletekben magánmunkálatoknak a községek jegyzői hatáskörbe való utalása politikai számítások indokából történt. Ha pedig ez a vélekedés való volna, ez megdöbbenő befolyással nyomulna a törvényhozást megillető magas tisztelet bénítására.

Az ország egész községi karának kívánsága folytán tehát fel kell emelnünk óvásunk és tiltakozó szavunkat a községi intézmény iránt felmerült tendenciosus vélekedések terjesztése ellen, de kivált ezzel kapcsolatban az ország intézményeinek és a jogrendnek ilyenét megbontása ellen. Következésképpen halaszthatlan feladatunknak kell nyilvánítanunk azt, hogy a községi intézmény reputációja érdekében a mi hivatásunk körébe a törvény által utalt közhitelesség megóvására oltalmat keressünk.

Mi királyi közjegyzők már régebb időtől fogva felismertük, hogy a közjegyzőség szervezetében eredetileg több hiba van és hogy emiatt a közjegyzői intézményre vonatkozó összes fennálló törvényeket reformálni és a kor viszonyaihoz egészben átalakítani kell.

Egyletünk már eddig is munkába vette egy — a közjegyzői, összes törvényeket érintő és egészben módosító egységes törvényjavaslat tervezetének összeállítását.

Ez a munkálat folyamatban is van és azt annak idejében beterjeszteni fogjuk, — de tudjuk, hogy ezen egységes, egészben módosító törvényjavaslatnak létrehozatala egyelőre — az új polgári és magánjogi törvény megalkotása előtt nem várható.

Azonban a fentebb jelzett újabb keletű sérelmek oly nagy erővel és gyorsan nyomulnak jogéletrendünk megrontására, hogy addig is előzőleg sürgősnek és halaszthatatlannak találjuk a már fennálló törvényekben rejlő jogok további megtámadásainak elhárítását sürgetni és lehetőleg elejét venni a jog-sérelmek további fejlődésének.

Saját intézményünk és saját karunk érdekein kívül erre a lépésünkre minket magasabb igazságszolgáltatási indító okok is köteleznek.

Ugyanis tekintetbe vesszük, hogy a rendezett államokban minden intézmény a történeti eseményekből merített tapasztalatok és a tudomány által megállapított elvek szerint fontos állami célokra akkép van szervezve, hogy minden intézmény a megfelelő képesség és ismeretekkel bíró közegek alkalmazásával legyen ellátva; — ennek tekintetbe vétele mellett lehetetlennek kellene tartanunk, hogy valamely intézmény gyakorlati kezelése rendezett államban olyanoknak engedjék át, akik nem a megfelelő hivatás ágazatban szerezték a képesítést.

Pedig az említett új törvény alapján a belügyi kormány és a törvényhatóságok által kiadott szabályrendeletek életbeléptetésével minálunk éppen ez történik az igazságszolgáltatás intézményével, — hacsak az igazságügyi politika vezetői egyidejűleg, vagy legalább is késedelem nélkül a kellő korlátokat meg nem jelölik, — mert ily korlátozó rendelkezések nélkül a jogügyletek körüli szerződések készítésére engedélyezett szabados munkálatok csak a jogrendet veszélyeztetik és a zugírászat terjedését előmozdítják.

Teljes bizalommal fordulunk tehát Nagyméltóságodhoz, mint az igazságszolgáltatási intézmények őréhez, azzal az óhajttal, hogy jelen kérelmünket sürgős elintézés alá tartozónak fogadja és kegyes lesz azokat a sérelmeket elhárítani, melyek egyrészt magát a közjegyzői intézményt, — másrészt a közjegyzői kart a már létező törvényekben meghatározott hivatás és hatáskör tekintetében többféleképp megtámadták.

Sürgető kérelmünket tehát két irányban terjesztjük elő; tudniillik egyik irányban maga az intézmény ellen felmerült sérelmek tekintetéből, másik irányban pedig a királyi közjegyzők reputációja és ezzel kapcsolatos díj-szabályzatra vonatkozó törvények elleni sérelmek orvoslására.

I.

Az első irányban meg kell említenünk, hogy miután az említett 1904. évi XI. t.-cz. 12. §-nak és ennek alapján kelt belügyministeri és megyei törvényhatósági szabályrendeleteknek hibás értelmezése folytán immár elkerülhetlenné vált korlátozó rendelkezéseket megállapítani; tehát kegyeskedjék a belügyministeriummal egyetértésben együttes kormányrendeletben megjelölni azokat a munkálatokat, amelyek nem tartoznak a községi és körjegyzőknek magánmunkálatai sorába, tehát amelyek érvénytelenek volnának azért, mert azok törvény által már más közegek hatáskörébe vannak utalva.

Különösen határozottassék meg, hogy a községi és körjegyzők nem járhatnak el és nem készíthetnek okiratokat következő jogügyletekben:

1. Örökös nevére írott ingatlanok, vagy értékpapiroknak az örökösök által másokra való átruházásáról.

2. Nem készíthetnek örökösök közt a hagyatéki vagyona vonatkozólag maguk közt kötött osztályegyezségeket; sem nem hitelesíthetnek ily osztályegyezségeket, mert ezek a jogügyletek az 1894. évi XVI. t.-cz. VI. és X. fejezetei szerint a közjegyzők hatáskörébe tartoznak — és illetőleg közokiratba foglalandók, avagy közjegyzőileg hitelesítendőek.

3. Házastársak vagy jegyesek között női hozomány, hitbér, nászajándék, öröklött vagy szerzett és egyéb nemű vagyona átruházása iránti szerződéseket a községekben alkalmazott községi és körjegyzők nem készíthetnek sem általában véve, sem pedig a házastársi viszony elhallgatása, avagy a javak jogi természetének kihagyása mellett sem. Ily jogügyletek az 1886. évi VII. t.-cz. 21. 22. 23. §§-ai szerint a kir. közjegyzők hatásköréhez tartoznak.

4. Nem hitelesíthetnek a községi és körjegyzők sem oly másolatokat, amelyek bírósági, telekkönyvi, avagy illetékszabási hivatalos használatra szolgálnak, sem jogügyleteken előforduló névalírásokat, sem pedig peres és perenkívüli jogügyekben meghatalmazásokat, mert ezek az 1874. évi XXXV. és 1886. évi VII. t.-cz. szerint közjegyzők hatáskörébe tartoznak.

5. Peresügyekben az ügyfelek részére semmiféle beadványt, felebbezést nem készíthetnek — a peres feleket nem képviselhetik és peregyezséget nem köthetnek és nem járhatnak el más olynemű jogügyletekben, melyek törvény által külön megjelöléssel és az 1886. évi VII. t.-cz. 20 §-a szerint a kir. közjegyző hatásköréhez vannak utalva.

Általában tehát kimondatnék, hogy addig is, míg a törvényhozás útján a királyi közjegyzők hatásköre és munkaköre végleg szabályoztatni fog, az 1874. évi XXXV. t.-cz. és 1886. évi VII. t.-cz., az 1894. évi XVI. t.-czikkekben már meghatározott hatás- és munkakör érintetlenül fentartatik, tehát mondassék ki, hogy községi és körjegyzőknek hasonló munkálatokban való közreműködése fegyelmi vétségnek minősítessék és hogy az általuk készített ilynemű magánmunkálatok és iratok alapján sem bírói, sem telekkönyvi, sem illetékszabási hivatalok által érdemleges intézkedések nem tételhetnek.

II.

Ami pedig a felmerült sérelmeknek másnemű részét a királyi közjegyzőknek közbizalmi helyzetére és a munkálatokért szabályozott díjakra vonatkozó részét illeti e tekintetben komoly megfigyelés tárgyát képezik a következő körülmények:

1. hogy a most fennálló díjszabás még mindig a régi pénznemek és értékviszonyok szerinti számítással változatlanul rendelkezik, holott ez az értékszámítás az időközben felmerült gazdasági, forgalmi és értékviszonyok változása folytán túlszárnyalva van, elavult, zavart okoz és koronaérték-számítást is kíván.

2. Továbbá megfigyelés tárgyát képezi, hogy a királyi közjegyzők az 1894. évi XVI. t.-cz. 117., 118., 119., 121. §-nak hibás szerkezete és hibás értelmezése miatt kötelezve vannak számos munkálatoknak ingyen való teljesítésére. Különösen igen sok hagyatékügynek ingyenes tárgyalására, bonyolultabb hagyatéki ügyekben sokszor elkerülhetetlen póttárgyalásoknak ingyen való teljesítésére, továbbá hagyatéki kimutatásoknak és azokhoz kellő, sokszor terjedelmes másolatoknak ingyen való elkészítésére; ily munkálatok pedig nagyobb irodahelyiségnek berendezése, irodaszerek, irodaszemélyzet alkalmazása nélkül, tehát nagyobb kiadás nélkül nem teljesíthetők és mégis ezen kötelezettségekkel járó kiadásokért a királyi közjegyzők részére sem az állam, sem egyesek semmi megtérítést nem nyújtanak.

Ehhez hasonló anomalia és méltatlanság a más pályához kötött életviszonyok és foglalkozások egyikében sem fordul elő, mert ingyen teljesítendő munkálatokat senkitől sem kívánnak sehol. Erre vonatkozólag itt csak azt az egyet hozzuk fel, hogy az említett 1904. évi XI. t.-cz. a községi és körjegyzők hatásköréhez illetékesen tartozó közigazgatási munkálatokért a rendes javadalmazásukon, évi fizetésükön kívül a községi jegyzők részére még apró

közigazgatási cselekményekért is még külön díjat rendel és még ezenfelül nem az ő szakmájukat képező, hanem más szakintézményből elvont munkálatok is nekik engedtetvén át, azokért is egytől-egyig külön elég magas díjazást nyerne; ezzel ellentétben pedig a királyi közjegyzőtől a fentebbi munkálatok díjazása meg van vonva, sőt ehhez még az is járul, hogy a kir. közjegyzőktől kívánt ingyenes munkálatokat tárgyzó ügyletekben az állam sem engedi el a kincstári bélyegilletéket.

3. Továbbá megfigyelés tárgyát képezi még, hogy habár a törvény (1894. évi XVI. t.-cz. 121. §) akkép rendelkezik, hogy a közjegyzők munkadíjának behajtása és biztosítása oly módon történjék, mint a közadók behajtása és biztosítása és habár a bíróságok, különösen a hagyaték átadását és telekkönyvi átírását előbb nem rendelik el, csak ha előbb az örökösödési jogilleték kifizetve vagy biztosítva van, arra azonban nincs eset, hogy a hagyatéki bíróság ily intézkedést a közjegyzői tárgyalási díjakra nézve is megtenne, még akkor sem, ha a közjegyző az iratok betérjesztésekor bejelenti, hogy az örökösök nem fizették ki a tárgyalási díjakat.

Innen van és ebből ered, hogy minden közjegyző irodájában jó nagy csomót képeznek a fizetetlenül maradt és már részben be sem hajtható díjakra vonatkozó iratok, mely díjak a hosszadalmas végrehajtási eljárás mellett nagy részben elvesznek.

El lehet képzelni, hogy a községi és körjegyzők hatáskörének és befolyásának fentebb említett kiterjesztése folytán mily nagy mérvben emelkednek ezentúl a királyi közjegyzőknél ily díjhátralékok, ha a hagyatéki bíróság a hagyatékátadás alkalmával a fizetetlen közjegyzői tárgyalási díjak biztosítására nézve elmulasztja azt az intézkedést, amit a közadók és illetékek biztosítása iránt teljesít.

Ha mindezeket komoly figyelem és megfontolás tárgyává tesszük: kétségtelennek kell találnunk, hogy a közjegyzői törvénynek a díjszabásra vonatkozó része tekintetéből is a módosító intézkedés halaszthatatlan és a módosítással az előterjesztett sérelmek elhárítása szempontjából az általános polgári magánjogi törvénykönyv létrehozatalának bizonytalan idejére várni nem lehet.

Tekintettel pedig arra, hogy az 1874. évi XXXV. t.-cz. 210. §-a értelmében az igazságügyminiszter törvényileg fel van hatalmazva a közjegyzői díjakra nézve a körülmények változtatóból eredt sürgős okok fenforgása esetén rendeleti úton intézkedni, az általunk előterjesztett mélyreható összes sérelmi-okok pedig ezt a sürgősséget nyilvánvalóvá teszik, tehát a közjegyzői díjszabásra vonatkozólag is mély tisztelettel kérünk kell Nagyméltóságodat: kegyeskedjék rendeleti úton intézkedni és a közjegyzői díjaknak szabályozását sürgősen akként módosítani, hogy az időszerinti viszonyok és a pénzérték változása folytán a díjak igazságosan, szabatosan, érthetően szabályoztassanak és ennél a következő elvek megtartassanak, és pedig:

a) hogy a királyi közjegyző semmiféle munkálatot nem tartozik ingyen, díjtalanul teljesíteni;

b) hogy a munkadíjak és kiadások a kir. közjegyző részére a munkálat megtörténte után azonnal kielégíttessenek, avagy a közadókra nézve gyakorolt módon biztosíttassanak.

A királyi közjegyzők összességének, az egész közjegyzői karnak kifejtett óhajta folytán, tehát mindezeket Nagyméltóságodnak előterjesztjük, sürgetőleg kérve, hogy az itt megjelölt sérelmek elhárítása, illetőleg az igazságügyi jogrend megromlásának megelőzése végett és ezáltal a zugírászat terjedésének akadályozása céljából kérelmünk értelmében, esetleg a belügyminiszterium hozzájárulásával sürgősen rendelkezni kegyeskedjék.

A kérelmezett intézkedések tárgyában a ministerium körében netalán megtartandó tárgyalások alkalmával arra nézve is kegyeskedjék rendelkezni, hogy eme tanácskozásokon felmerülő kérdésekben felvilágosító gyakorlati adatok szolgáltatása céljából a kir. közjegyző kartársaink köréből bizalmi egyének is meghívassanak és megkérdeztessenek.

*

A polgári törvénykönyv tervezetének további tárgyalását előkészítő főelőadmány és bírálati anyag című munkálatnak befejező, kilenczedik kötetét most tette közzé az előkészítő bizottság vezetősége. Ez a kötet az öröklési jog második felének feldolgozását tartalmazza (*végrendelet végrehajtása, közös végrendelet, szerződési öröklés, kötelesrész, az öröklés joghatásai*) és a teljes bírálati anyag összeállítása mellett 34 elvi kérdést foglal magában. Az ezzel a kilenczedik kötetel befejezést nyert főelőadmány, amely a polgári törvénykönyv tervezetének egészére kiterjedőleg 278 alapvető elvi kérdés feldolgozását tartalmazza, fog a polgári törvénykönyvet előkészítő bizottság további tárgyalásainak alapjául szolgálni.

A most megjelent utolsó kötet főbb elvi döntéseit a következőkben közöljük:

1. A végrendeleti végrehajtó kinevezése a hagyatéki bíróságra nem bízható.

2. Végrendeleti végrehajtót a hagyaték kezelésével olyképp megbízni, hogy e kezelés az örököstől bizonyos időre vagy mindenkorra megvonatik, nem lehet.

3. A közös végrendelet intézménye teljesen mellőztetik, úgy hogy ilyent még házastársak és jegyesek sem alkothatnak.

4. Öröklési szerződést nemcsak házastársak és jegyesek köthetnek egymással, hanem — mint örökgyó — felmenő is köthet ivadékával.

5. Öröklési szerződést csak közjegyzői okiratban lehet kötni és nem titkosan is, nevezetesen közjegyző előtt ugyan, de iratátadás útján. (Tervezet 1821. §.)

6. Az ivadék kötelesrésze állandó hányada a törvényes örökrésznek, tekintet nélkül arra, hogy más ivadékokról vagy idegen részesítettekről van szó, valamint tekintet nélkül az ivadékok számára és a vagyon szerzeményi vagy öröklött voltára.

7. Az örökös bizonyítvány mint az örökös legitímatio eszköze fentartatik. (Tervezet 2000. §.)

8. Az örökös a hagyatéki tartozásokért csak közvetlenül magával a hagyatékkal felel.

9. Az örököstársak az osztály megtörténteig egyetemleg felelnek, azontúl és ha a hitelezők hirdetményileg jelentkezésre felhíva lettek, csak örökrészeik arányában.

*

Községi jegyzők magánmunkálatai. Egy vidéki járásbíró-ságnál a következő záradékkal ellátott végrendeletet nyújtották be kihirdetés végett: „A végrendeleti tanuk megjegyzik, hogy végrendelező jelen okirat aláírását *minden jogos ok nélkül megtagadta.* Ezzel ezen végrendelet lezáratott és tanuk által aláíratott.“ A tanuk egyike és nyilván a fenti „megjegyzés“ szerzője természetesen a község jegyzője volt.

*

Fegyelmi ügy. Egy vidéki kir. közjegyző-helyettes a közjegyzői kamarához intézett nyilatkozatában a következő kitételeket használta: „O Justitia, ha szemeid bekötve nem volnának, bizony sokszor a fejükhöz vágnád az embereknek azt a mérleget.“ A közjegyzői kamara nem látott fegyelmi vétséget fenforogni, indokul a többi közt a következőket hozván fel: Fegyelmi vétség csak akkor forog fenn, ha a kir. közjegyző-helyettes beadványában az iránt a hatóság iránt tanusít tiszteletlenséget, amelyhez a beadványt intézte, már pedig a vádlott a vád tárgyává tett kitételeket nem a kir. ítélőtáblához intézett beadványában használta, hanem a kir. közjegyzői kamarához intézett igazoló nyilatkozatában csupán eljárásának védelméül hozta fel. A m. kir. Curia kisebb fegyelmi tanácsa más nézetten volt és a közjegyzőhelyettest elítélte, kimondván ítéletében a következőket: Joggal meg lehet követelni a közjegyzőtől és közjegyző-helyettestől, hogy akár személyesen jár el valamely hatóság előtt, akár írásban fordul azokhoz, a mindegyik hatóság iránt kivétel nélkül tartozó tiszteletet meg ne sértse.

*

Közjegyzői székhely áthelyezése. Az igazságügyminister 1906. június 2-án 20331. sz. alatt kelt rendeletével az igali és tabi kir. járásbíróóságok területére rendszeresített kir. közjegyzőség székhelyét f. é. szeptember hó 1-től kezdődőleg Igalról Tabra helyezte át.

*

Személyi hírek. Kineveztettek kir. közjegyzőkké *dr. Mülek Lajos* aradi gyakorló ügyvéd Aradra és *Szöllősy István* fehértemplomi gyakorló ügyvéd Gödöllőre.

Külföld.

Osztrák joggyakorlat. A köteles hozomány a kötelezett vagyoni és kereseti viszonyaihoz képest évi járadék alakjában is kiszolgáltatatható. A hozomány adása iránti kötelezettség akkor is fennáll, ha a nagykorú leány szülői beleegyezése nélkül megy férjhez. (*Legfelsőbb törvényszék 1906. márczius 6.*)

A szülők által életükben fiuknak tett határozott örökrész iránti ígérete nem teljesített ajándékozásnak tekintendő, melynek érvényességéhez ennél fogva közjegyzői okirat szükséges. (*U. a. 1906. márczius 29.*)

A biztonság hiánya miatti óvás telepített váltóknál is mindig az elfogadónál és annak lakhelyén, nem pedig a telepesnél és a telep helyén veendő fel, mert a váltó-rendt. 43. §-a csupán a váltónak fizetés végett való bemutatását rendeli a telepesnél, illetve esetleg a telep helyén az elfogadó ellen eszközölni. (*U. a. 1905. december 5.*)

A váltó II. fokozatu illeték alá csupán akkor esik, ha az, hogy a keltezés napja a lejáratot 6 hónappal megelőzi, magából a váltóból tűnik ki, ellenben egyébkénti megállapodások tekintetbe nem jönnek. (*Közigazgatási bíróság 1905. június 14.*)

Utóörökös-nevezésen alapuló ingatlanváromány átruházása ingatlanátruházási illeték alá esik. (*U. a. 1905. június 5.*)

Hitbér rendelése a nő részére, nemcsak a férj elhalálása vagy a férj hibájából történt válás, hanem a nő hibájából történt válás esetére is, — ajándékozásnak tekintendő. (*U. a. 1905. évi július 4.*)

*

A névaláíráshitelesítést Hamburg-ban a közjegyzők, legújabb gyakorlat szerint, eszközlik a félnek a közjegyzővel *telefonon* közölt nyilatkozata alapján is, mely szerint egy bizonyos okiraton lévő aláírását sajátjának elismeri. A mi rendt. 92. §-ával („a közjegyző előtt“ . . . „írja alá“ vagy „ismerje el“) az ilyen eljárás mindenestre ellenkező, de ellenkezik a német törvénnyel is (183. §: „in Gegenwart des Notars“), és mégis, amint értesülünk, szokásba kezd jönni.

*

A 28. német jogászgyűlés Kielben tartatik meg f. é. szeptember 10., 11. és 12-én. A napirend 9. pontja: Ajánlatos-e a polgári törvénykönyv 313. §-ának azon rendelkezését módosítani, mely szerint azon szerződés, melylyel az egyik fél kötelezi magát valamely ingatlan tulajdonjogát átruházni, közokiratba foglalandó? Előadók: Dr. Dorst és Dr. Stranz berlini ügyvéd és közjegyző. Ugyanott fog egyúttal megtartatni az idei német közjegyzői gyűlés is, mely ezen kérdésben szintén állást foglalni készül.

*

A francia nő magánjogi helyzete. A francia nő magánjogi cselekvőképessége erősen korlátozott. Több újabb törvényjavaslat akarja a nők jogait kiterjeszteni. Beaugnier javaslata eltörli a férjes nő cselekvőképtelenségét, de megtartja a vagyonközösséget a dispositív házassági vagyoni rendszerül. A vagyonközösségben élő férjes nő vagyonáról nem rendelkezhetik a javaslat szerint sem önállóan. Grosjean javaslata erősebben reformálja a házassági vagyoni jogot. Minden férjes nőnek van a javaslat szerint külön vagyona, hacsak a házassági szerződés ki nem zárja. Ez a vagyon a nőnek saját munkájával szerzett dolgaiból s ezeknek jövedelméből áll. A külön vagyon felett a nő részére kiterjedt rendelkezési jogot biztosít a javaslat. Réville javaslata a nőnek meg akarja adni azt a jogot, hogy a gyám s a családi tanács tagja lehessen.

Jogirodalom.

Dr. Krausz Gyula: Magyar részvénytársasági jog. Budapest.

Dr. Engel Aurél: A részvénytársaság alapszabályai. Budapest. Deutsch Zsigmond és társa.

Dr. Kovács Lipót: A szocializmus hatása a magánjogra. Budapest. Lampel R.

Dr. Holitscher Szigfrid: A váltóóvás reformja. Budapest. Ráth Mór.

Dr. Magyary Géza: A perbeli beismerés. Budapest. Franklin társulat.

Dr. Kenéz Béla: Magyarország népességi statisztikája. Budapest. Stampfel.

*

Hugo Weisz: Das Heimatsrecht. Wien. Manz.

Grünhut: Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung nach oesterreichischem Rechte. Wien. Eduard Beyer.